

Мод тарих арга технологи

Үндэсний Цэцэрлэгт Хүрээлэн ОНӨТҮГ

М.Шүрэнчимэг

2023 он

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Urban Resilience and Adaptation for India and Mongolia:
curricula, capacity, ICT and stakeholder collaboration to support green & blue infrastructure and nature-based solutions
619050-EPP-1-2020-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP

ЯАГААД МОД ТАРИХ ЁСТОЙ ВЭ?

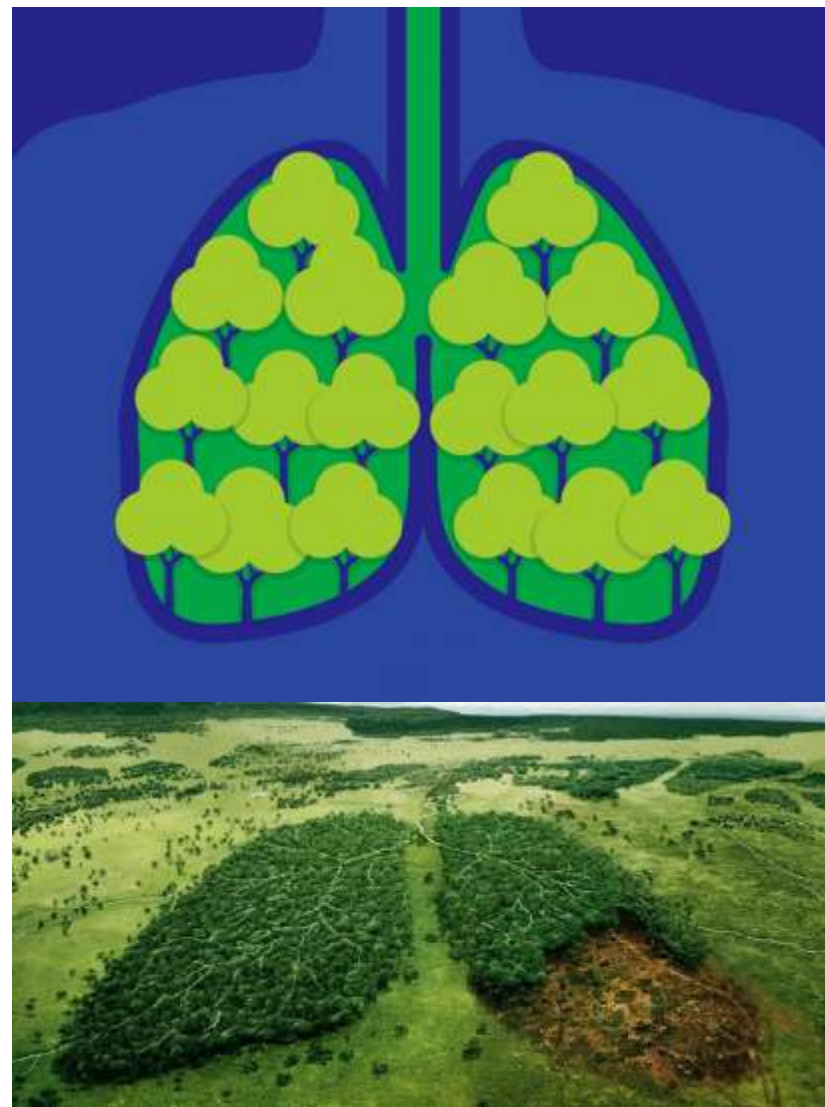
АГУУЛГА

1. Модны ашиг тус
2. Мод тарихын ач холбогдол
3. Мод, сөөг болон түүний бүтэц зарим үүрэг
4. Мод тарих арга технологи

МОДНЫ АШИГ ТУС

- CO₂ Мод нь агаар бохирдуулагч нүүрсхүчлийн хийг өөртөө шингээж авна
- O₂ Нарны тусламжтайгаар хүчилтөрөгч үйлдвэрлэнэ
- H₂O Усны эргэлтэд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

МОД ТАРИХЫН АЧ ХОЛБОГДОЛ

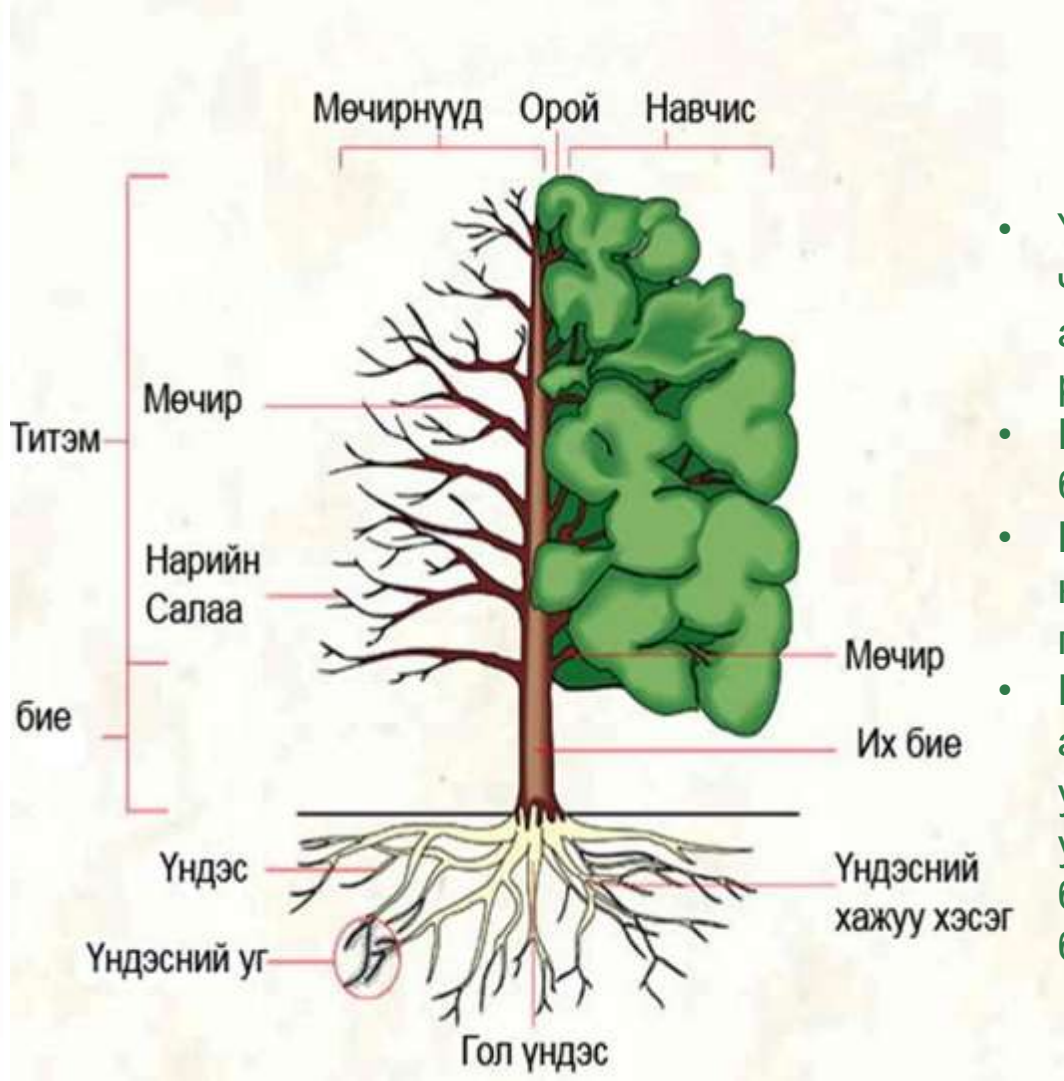
НЭГ ГА ОЙ МОД НЬ

- 18 сая шоо метр агаарыг цэвэршүүлж
- Утаа униарын 30-35%-ийг өөртөө шингээдэг
- Ялангуяа навчит мод дуу чимээний 25%-ийг замхруулж, тоос шороог 21-76 % хүртэл өөртөө барьдаг байна

МОД, СӨӨГ БОЛОН ТҮҮНИЙ БҮТЭЦ ЗАРИМ ҮҮРЭГ

- Үндэс- газрын хөрснөөс ус, чийг, эрдэс бодис, тэжээл авж их бие, навч мөчир рүүгээ дамжуулна.
- Их бие- холтсоор бүрхэгдсэн байна
- Мөчир-мөчрүүд нь цэцэг навч болон үр жимс гаргана.
- Навч- нарны гэрлийг хүлээн авах ба голдуу ногоон, улирлаас шалтгаалан шар, улаан гэх мэт өнгөтэй болох бөгөөд мөнх ногоон ч байна.

ЦЭЦЭГНИЙ ҮҮРЭГ

НАВЧНЫ ҮҮРЭГ

ХОЛТОСНЫ ҮҮРЭГ

ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ

МОД ТАРИХ АРГА ТЕХНОЛОГИ

МОДОНД НАРНЫ ГЭРЭЛ УСНЫ ХАНГАМЖ ХӨРСНИЙ БҮТЭЦ НЭН ЧУХАЛ.

Бүс нутгийн онцлогоос шалтгаалан газрын хөрс янз янз байна. Тиймээс хөрсний онцлогтоо тохирсон модыг юуны өмнө сонгох нь зүйтэй.

- Хавар газар гэссэний дараа IV/25-V/25 модны нахиа задраагүй үед
- Намар газар хөлдөхөөс өмнө IX/25-X/25 модны нахиа зангидсан үед суулгахад тохиромжтой.
- Бортоготой модыг өвлөөс бусад бүх улиралд тарьж болдог.

МОД ТАРИХ АРГА ТЕХНОЛОГИ

ТАРЬЦ БА СУУЛГАЦЫН ЯЛГАА

Тарьц гэж мод үржүүлгийн газарт үр болон мөчрөөр тарьж ургуулсан 1-2 настай модлог ургамлыг хэлнэ.

Суулгац гэж 1-2 настай тарьцыг бойжуулгын талбайд шилжүүлэн суулгаж ургуулсан 2-оос дээш настай модлог ургамлыг хэлнэ.

МОД ТАРИХ

ОЙЖУУЛАЛТ

Зориудын аргаар ойг нөхөн сэргээх, шинээр ой, цэцэрлэгийг тарьж ургуулах ажиллагааг ойжуулалт гэнэ.

- Мод огтолж ашигласан
- Түймэр хортонд нэрвэгдэж модгүй болсон
- Ой байгалийн аясаараа нөхөн сэргэх явц хангалтгүй үед

МОД ТАРИХ

ОЙЖУУЛАЛТ

Ойжуулалт нь их хэмжээний талбай хамардаг учир жижиг хэмжээний тарьцаар хийгддэг.

Заавал тогоо ухах шаардлагагүйгээр царилаар тарина.

Ойжуулалт хийхэд 1 га талбайд 1-2 настай 30-50 см өндөртэй 2500-3000 ширхэг тарьц орно.

МОД ТАРИХЫН ӨМНӨ

ТАРИХ СУУЛГАЦЫГ СОНГОХДОО АНХААРАХ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛС

- Суулгацын гадна талын өнгө байдал хэвийн буюу шалбарч гэмтээгүй, өвчин хортонд нэрвэгдээгүй байх
- Нахиа нь задраагүй, тээвэрлэлтийн явцад үндэс нь хатаагүй байх
- Мөчир, салаалсан үндэс ихтэй байхын дээр үржил шимтэй шороотой байх
- Гол иш нь эгц шулуун, бат бэх, хугараагүй байх
- Өсөлт хөгжил сайтай байх

МОД ТАРИХЫН ӨМНӨ

УРГАХ ОРЧИН

- Зарим зүйлийн модонд нарны гэрэл шаардлагатай байхад зарим нь эсрэгээрээ сүүдэр газарт сайн ургана.
- Цементлэсэн зам барилга байшинтай хэт ойр тарьж болохгүйг анхаарах хэрэгтэй.
- Гацуур, шинэс, нарс зэрэг модыг хашаа, байшингаас 5-м ээс дотогш, чацаргана, монос зэрэг сөөгийг 3-м ээс дотогш тарихгүй байвал зохино.

2021 ОНЫ НАМРЫН МОД ТАРИЛТЫН ТӨЛӨВЛӨЛТ, ЗУРАГ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Urban Resilience and Adaptation for India and Mongolia:
619050-EPP-1-2020-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP
curricula, capacity, ICT and stakeholder collaboration to support green & blue infrastructure and nature-based solutions

МОД ТАРИХ

МОДНЫ ЦЭГ ТАВИНА

Мод тарихын өмнө заавал төлөвлөлт хийж зураг гаргаж байж модны цэг тавина. Модны том жижгээс хамаараад мод хоорондын зай 3-5 м байна.

МОД ТАРИХ

СУУЛГАЦЫН НҮХ УХАХ

- Гүн 50-60см
- Диаметр 50-60см

МОД ТАРИХ

ХӨРС БЭЛТГЭХ

- Хар шороо 50%
- Үртэс 20%
- Бууц 30%

МОД ТАРИХ

БОРТОГОГҮЙ СУУЛГАЦЫГ ТАРИХ

Бортоггүй суулгац гэдэг нь үндэс нь ил, хөрсгүй суулгацыг хэлнэ.

Бортоггүй суулгацыг тарихдаа нүхний голд үндсийг нугалахгүйгээр жигд тарааж суулгана.

МОД ТАРИХ

БОРТОГОТОЙ СУУЛГАЦ ТАРИХ

Бортоготой суулгац гэдэг нь үндэсийг нь хамгаалан холимог хөрсөөр барьцалдуулж хоовонд суулгасан суулгацыг хэлнэ.

Бортоготой суулгац тарих үед урьдчилж ёроолыг нь ураад нүхэн дотроо бортоготой модоо голлуулж тэгшхэн тавиад бортогоо гүйцэд урж авна

МОД ТАРИХ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Urban Resilience and Adaptation for India and Mongolia:
619050-EPP-1-2020-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP
curricula, capacity, ICT and stakeholder collaboration to support green & blue infrastructure and nature-based solutions

ХОЛИМОГ ХӨРСӨӨ ХИЙХ

Тогооны ирмэгээс 10-15см ийн
услах тогоо үлдээгээд завсар
зайгаар нь холимог хөрсөө хийж
сайтар чигжиж дагтарштал нь
ГИШГЭЖ ӨГНӨ.

МОД ТАРИХ

УСЛАХ АРГА

Тогооны ирмэгийн дагуу зөөлхөн усална. Анхны усалгаа маш чухал учир тогоог дүүртэл усална. Усалгааг өглөө эрт, орой сэрүүнд хийвэл тохиромжтой.

МОД ТАРИХ

БАЙГАЛЬД ДАСАН ЗОХИЦОН УРГАХ

3 жилийн дараагаас үндэсний систем газрын гүний устай холбогдсоноор арчилгаа усалгаа хийх шаардлагагүй болно.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Urban Resilience and Adaptation for India and Mongolia:
619050-EPP-1-2020-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP
curricula, capacity, ICT and stakeholder collaboration to support green & blue infrastructure and nature-based solutions

БИДНИЙ ТАРИХ ТЭРБУМ МОД ТАНЫ ТАРИХ НЭГ МОДНООС ЭХЭЛНЭ